

YARDIMCI DERS KİTABI KULLANIMINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation Of Primary Teachers' Opinions Towards The Use Of Supplementary Textbook

Reference: Yılmaz, M. (2020). "Yardımcı Ders Kitabı Kullanımına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(32): 804-8XX.

Doç. Dr. Muammer YILMAZ

Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Bartın/Türkiye

ÖZET

Ders kitapları öğrencilerin neleri öğrenmesi gerektiğini, öğretmenlerin ise neleri öğretmesi gerektiğini önemli ölçüde etkileyen kaynaklardır. Ders kitaplarının nitelikli olması eğitim ve öğretimin kalitesini artırır. Ders kitaplarının açık, anlaşılır, gerçeğe uygun, sürükleyici ve bütüncül özelliklere sahip olması gerekir. Ülkemizde ders kitapları öğrencilere ücretsiz verilmektedir. Mevcut durumda çoğu öğretmen velilerden yardımcı ders kitapları almasını istemektedir. Hatta bazı öğretmenler tüm konuları yardımcı ders kitaplarından öğretmektedir. Çoğu veli bu durumdan duydukları rahatsızlıkları dile getirmektedirler. Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin, yardımcı ders kitabı kullanımına ilişkin görüşleri değerlendirilmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 öğretim yılında Bartın ili Merkez ilçesinde bulunan 60 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıların seçiminde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi, zaman ve maliyet açısından sıkıntılı olan durumlarda araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması açısından elverişlidir. Bu örnekleme yönteminde araştırmacıya yakın olan ve kolay ulaşılabilen kişiler seçilmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel model kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak öğretmenlere yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel işlemlerden yüzde değeri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin çoğunluğu yardımcı ders kitabı kullandıklarını, yardımcı ders kitaplarının içerik olarak ücretsiz ders kitaplarından daha zengin olduklarını, yardımcı ders kitaplarını öğrencileri sınava hazırlama konusunda daha nitelikli bulduklarını, yardımcı ders kullanımını gerekli bulduklarını, yardımcı ders kitaplarını tasarım açısından ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Yardımcı Ders Kitabı, Ders Kitabı, Sınıf Öğretmenleri.

ABSTRACT

Textbooks are significantly resources affect what students should learn and what teachers should teach. The quality of the textbooks increases the quality of education and training. Textbooks must have clear, understandable, realistic, immersive and holistic features. In our country, textbooks are given to students free of charge. In the present case most teachers require parents to purchase supplementary textbooks. Even some teachers teach all topics from supplementary textbooks. Most parents express their disturb from this situation. This research was conducted to evaluate the opinions of classroom teachers regarding the use of supplementary course books. The study group of the research consists of 60 primary teachers in the central province of Bartın province 2018-2019 academic year. In the research easy accessible sampling method was used in choosing the participants. The easily accessible sampling method is convenient in terms of giving speed and practicality to the research in times of time and cost problems. In this sampling method is selected people close to the researcher and easily accessible. In this study descriptive model has been used from qualitative research methods. semi-structured interview was prepared as data collection tool for teachers. In the analysis of the data, the percentage value of the statistical procedures was used. As a result of the research; majority of the teachers expressed that they use supplementary textbooks, the supplementary textbooks are richer in content than the textbooks of the free ones, they find the supplementary textbooks more qualified to prepare students for examinations and supplementary coursebooks are more qualified than free textbooks for design purposes.

Keywords: Supplementary Textbook, Free Textbook, Primary Teachers.

1. GİRİŞ

Eğitimde belirlenen hedeflerin bireye kazandırılmasında ders kitaplarının rolü büyüktür. Çünkü öğretmen ders kitaplarında yer alan içerikler sayesinde öğrencide istenilen davranış değişikliğini gerçekleştirmektedir. İçerik eğitim programının temel öğelerinden biridir. Bu bakımdan içerik belirlenen kazanımlarla tutarlı olmalıdır. İçerikte yer alan bilgiler, doğru, güncel, geçerli ve öğrenciler için anlamlı olmalıdır. Ayrıca içerikteki bilgilerin sunuş sırasının öğrenme ilkelerine uygun olması gerekmektedir.

Öğretimde kullanılan ders kitaplarının nitelikli olması eğitim-öğretim verimini artırmaktadır (Dululoğlu, 2015). Ders kitapları öğrencinin seviyesine uygun duyuşsal ve bilişsel becerilere sahip zengin metinlerden oluşan, öğretim programının esas alındığı bilgiler doğrultusunda hazırlanan, ihtiva ettiği bilgileri öğrenciye aktaran basılı öğretim materyalleridir (Çeçen ve Çiftçi, 2007). Ders kitapları öğrencilerin neleri öğrenmesi gerektiğini, öğretmenlerin ise neleri öğretmesi gerektiğini önemli ölçüde etkileyen kaynaklardır (Kaya, 1999). Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliğine göre (2004) ders kitabı; “her tür ve derecede örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak, öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, basılı eser” olarak tanımlanmaktadır.

Ders kitaplarının seçiminde şu ölçütler aranmaktadır:

- ✓ Programa uygunluk
- ✓ Bilimsel içerik
- ✓ Dil ve anlatım
- ✓ Görsel düzen
- ✓ Şekilsel yapı (Kılıç ve Seven, 2002).

Ders kitapları dersin amaçları, öğrencilere uygulanacak testler ve öğretim stratejilerini belirleme konusunda öğretmene fikirler vermektedir (Yalın, 1996).

Ders kitaplarının işlevsel olarak eğitimde yer alabilmesi için açık, anlaşılır, gerçeğe uygun, sürükleyici ve bütüncül özelliklere sahip olması gerekir (Doyran, 1997).

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının onay verdiği bir ders kitabı şu nitelikleri sahip olmalıdır:

- ✓ Ders kitapları anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içermemelidir.
- ✓ İçerik bilimsel açıdan yeterli olmalıdır.
- ✓ İçerik eğitim ve öğretim programının kapsamını ve kazanımlarını karşılamalıdır.
- ✓ Görsel ve içerik tasarımı öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmalıdır.

Çocuğa yönelik bir ders kitabı, çocuğun öğrenme isteğini geliştirecek şekilde çekici olmasının yanı sıra şu niteliklere de sahip olmalıdır. Ders kitapları:

- ✓ Öğretim programına uygun olmalıdır.
- ✓ Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişimine olumlu katkı sağlamalıdır.
- ✓ Çocuklara eğlenerek öğrenme imkanı sunmalıdır.
- ✓ Çocuğun kendi kişiliğini tanımasına katkı sağlamalıdır.
- ✓ Metinler görsellerle uyumlu olmalıdır.
- ✓ Kullanılan dil çocuğun seviyesine uygun olmalıdır.
- ✓ Çocukların iç dünyalarına canlılık kazandırmalıdır.
- ✓ Çevreyi tanımasında ve çevresi ile olan ilişkilerini düzenlemesinde destek olmalıdır.
- ✓ Merak ve öğrenme duygusunu geliştirmelidir.
- ✓ Yaşadığı toplumun kültür ve inanç yapısını tanımasına katkı sağlamalıdır.
- ✓ Taşdığı bilgiler doğru ve güncel olmalıdır (Liman, 2007).

Ders kitapları öğrencilerin konuları öğrenmelerine teşvik ededecek nitelikte ilgi çekici olmalıdır. Karakelleoğlu (2007), öğrenci ders kitabının içeriğinden, görsel temalarından en etkin şekilde faydalanmalıdır. Okulların cansız ve etkin olmayan değil, bir anlamda yaşayan ders kitaplarına

ihtiyacı vardır. Bu da yaşanan sınıf ortamlarını ve işledikleri derslerde aslında hayatı öğrenen öğrencilerin yetişmesini sağlayacaktır.

Ülkemizde ders kitapları öğrencilere ücretsiz verilmektedir. Mevcut durumda çoğu öğretmenin ücretsiz verilen ders kitaplarının yanında velilere yardımcı ders kitapları aldıkları bilinmektedir. Hatta bazı öğretmenler konuların tamamını yardımcı ders kitaplarından işlemektedir. Çoğu veli bu durumdan duydukları rahatsızlıkları dile getirmektedirler. Çoğu zaman bu durum il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde şikayet konusu olmaktadır. Bu noktada akla şu soru gelmektedir. Bir öğretmen ücretsiz ders kitabının yanında neden yardımcı ders kitabı kullanmayı tercih etmektedir? Problemin tespiti açısından bu sorunun cevabı oldukça önem taşımaktadır.

Yardımcı kitap, ders kitaplarının yanında kullanılan, konuları detaylı inceleyen, çok fazla örnek ve soru barındıran kitaplardır (Güngör, 2014). Yardımcı ders kitabını, ders kitabının yanında kullanmanın elbette yararı çoktur. Konuyla ilgili yapılmış araştırmalar da bunu desteklemektedir. Örneğin Taşdemir (1994) ve Turan (1994), yaptıkları araştırmada yardımcı kitapların sağladığı faydaları ifade etmişlerdir. Ancak ders kitabının geri plana itilmesi doğru değildir. Çünkü ders kitabı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından okullarda okutulmak için onay almış öğretim materyelleridir.

Yardımcı ders kitabı kullanmaktaki amaç ders kitabının verimliliğini arttırmak, öğrenmeyi kolaylaştırmak ve öğrenmede kalıcılığı arttırmaktır (Erdoğan, 2004). Güngör ve Çavuş (2015), yaptıkları araştırmada yardımcı kitap kullanarak ders işlemenin, öğrencilerin akademik başarılarını artırdığını ve onların öğrenmelerinde kalıcı etki yaptığını tespit etmişlerdir.

İlkokullarda çoğu öğretmen öğretimi desteklemek amacıyla yardımcı ders kitabı kullanmaktadır. Öğretimin yardımcı ders kitaplarıyla desteklenmesindeki amaç öğretim kalitesini arttırmaktır. Ancak yardımcı ders kitabı kullanımının gittikçe yaygınlaşması, öğretmenlerin konuların çoğunu yardımcı ders kitabından işlemesi, ders kitaplarının geri planda kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca velilerin kendilerini yardımcı ders kitaplarını almak zorunda hissetmeleri durumu, onlarda birtakım hoşnutsuzluklara yol açmaktadır. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin yardımcı ders kitabı kullanımına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar, ders kitapları konusundaki eksikliklere ışık tutması açısından önemlidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı yardımcı ders kitabı kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Araştırmada bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Ücretsiz ders kitapları dışında yardımcı ders kitabı kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Yardımcı ders kitaplarının içerik açısından ücretsiz ders kitaplarından daha zengin olup olmadığıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
3. Yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınava hazırlama konusunda ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olup olmadığıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
4. Ücretsiz ders kitapları dışında yardımcı ders kitabı kullanımının gerekli olup olmadığına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
5. Yardımcı ders kitaplarının tasarım açısından (resim, renk, şekil, yazı puntosu, kağıt kalitesi uygunluğu) ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olup olmadığına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, betimsel tarama modelindedir. Tarama modeli, var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2015). Bu modelde esas amaç, var olan durumu olduğu gibi betimlemektir.

2.2. Araştırmanın Çalışma Gurubu

Araştırmanın çalışma gurubunu 2018- 2019 eğitim öğretim yılında Bartın ili Merkez ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen 60 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi, zaman ve maliyet açısından problem teşkil edebilecek durumlarda araştırmaya kolaylık sağlaması açısından elverişli, araştırmacının kolay ulaşılacağı kişi ya da kişilerin seçildiği örnekleme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuna deneklerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak 5 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanmasında uzman görüşü alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan maddeler:

1. Sizce sınıf öğretmenleri ücretsiz ders kitapları dışında yardımcı ders kitabı kullanıyorlar mı? Neden?
2. Yardımcı ders kitaplarının içerik açısından ücretsiz ders kitaplarından daha zengin olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
3. Yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınavlara hazırlama konusunda ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
4. Ücretsiz ders kitabı dışında yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli buluyor musunuz? Neden?
5. Yardımcı ders kitaplarının tasarım açısından ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verilen tüm cevaplar tek tek kodlanmıştır. Daha sonra bu kodlar bir üst kategoride toplanıp temalara ayrılmıştır.

İçerik analizi yöntemi, birbirine benzeyen verileri belirli temalar çerçevesinde birleştirmek olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada görüşme formunda yer alan sorulara verilen cevaplar, belirli gruplara ayrılmıştır. Görüşme formunda yer alan her bir soru için ayrı ayrı gruplar belirlenmiştir. Birbirine benzer ifadeler aynı grupta toplanmıştır. Bir araya toplanan ifadelerin yüzdeleri hesaplanmıştır.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak amacıyla araştırma verileri 2 araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Her iki araştırmacının temaları değerlendirmesi sonucunda görüş ayrılığı olan 3 temaya rastlanmıştır.

Görüş ayrılığının araştırmanın güvenilirliğine etkisi aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır:

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Hesaplama sonucunda güvenilirlik 0.87 çıkmıştır. Elde edilen verilerin analizinde istatistiksel işlemlerden yüzde kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan açık uçlu sorular içerik analizi yapılarak değerlendirilmiş ve yüzde değerleri verilerek yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 1. Sınıf öğretmenlerinin ücretsiz ders kitapları dışında yardımcı ders kitabı kullanmalarına ilişkin görüşleri

Soru 1: Sizce sınıf öğretmenleri ücretsiz ders kitapları dışında yardımcı ders kitabı kullanıyorlar mı? Neden?	Evet (%100)	Ders kitaplarındaki etkinliklerin yetersiz olması (%50)
		Yardımcı ders kitaplarında çok farklı etkinliklerin olması (%16,6)
		Yardımcı ders kitaplarının içeriğinin daha zengin olması (%33,4)
	Hayır (%0)	%0

Tablo 1'e göre sınıf öğretmenlerinin tamamı (%100) yardımcı ders kitabı kullanmaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinin yardımcı ders kitabı kullanma gerekçesi olarak; öğretmenlerin %50'si ders kitaplarını yetersiz bulduklarını, %16,6' sını yardımcı ders kitaplarında çok farklı etkinlikler olduğunu, %33,4 ise yardımcı ders kitaplarının içeriğinin daha zengin olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 2. Sınıf öğretmenlerinin yardımcı ders kitaplarının içeriği ile ilgili görüşleri

Soru 2: Yardımcı ders kitaplarının içerik açısından ücretsiz ders kitaplarından daha zengin olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet (%75)	Yardımcı ders kitaplarının metinlerinin uzunluğu öğrenci seviyesine uygundur. (%31,1)
		Yardımcı ders kitapları öğrenci açısından daha ilgi çekicidir. (%53,3)
		Yardımcı ders kitapları kazandırılacak davranışlar açısından daha uygundur. (%15,6)
	Hayır (%25)	Yardımcı ders kitaplarının hepsi içerik açısından aynı nitelikte değildir. (%53,3)
Yardımcı ders kitapları içerik olarak ücretsiz ders kitaplarından daha iyi değildir. (%46,7)		

Tablo 2'ye göre öğretmenlerin %75'i yardımcı ders kitaplarının ücretsiz ders kitaplarından içerik açısından daha zengin olduklarını düşünmektedirler. Yardımcı ders kitaplarının içeriğinin daha zengin olduğunu belirten öğretmenlerin %31,1'i yardımcı ders kitabı metinlerinin uzunluğunun öğrenci seviyesine uygun olduğunu, %53,3'ü yardımcı ders kitaplarının öğrenci açısından ilgi çekici olduğunu, %15,6'sını yardımcı ders kitaplarının kazandırılacak davranışlar açısından uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %25'i yardımcı ders kitaplarının içerik olarak ücretsiz ders kitaplarından daha zengin olmadığını ifade etmişlerdir. Yardımcı ders kitabının içeriğinin daha zengin olmadığını söyleyen öğretmenlerin %53, Yardımcı ders kitaplarının hepsi içerik açısından aynı nitelikte olmadığını, %46,7'si yardımcı ders kitaplarının içerik olarak iyi olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Sınıf öğretmenlerinin yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınavlara hazırlama konusunda ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olup olmadığı ile ilgili görüşleri

Soru 3: Yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınavlara hazırlama konusunda ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet (%91,6)	Yardımcı ders kitaplarında soru çeşitliliği daha fazladır. (%76,3)
		Yardımcı ders kitapları sınav odaklıdır. (%23,7)
	Hayır (%8,4)	Öğretmenler sınavlara hazırlama konusunda yeterlidir. (%100)

Tablo 3'e göre öğretmenlerin %91,6'sını yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınavlara hazırlama konusunda daha nitelikli olduğunu düşünmektedirler. Yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınavlara hazırlama konusunda daha nitelikli olduğunu düşünen öğretmenlerin %76,3'ü yardımcı ders kitaplarında soru çeşitliliğinin daha fazla olduğunu, %23,7'si ise yardımcı ders kitaplarının sınav odaklı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %8,4'ü yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınavlara hazırlama konusunda ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olmadığını ifade

etmişlerdir. Bu görüşte olan öğretmenlerin tamamı (%100), öğrencileri sınava hazırlama konusunda öğretmenlerin daha yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin ücretsiz ders kitabı dışında yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli bulup bulmadıkları ile ilgili görüşleri

Soru 4: Ücretsiz ders kitabı dışında yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli buluyor musunuz? Neden?	Evet (%83,4)	Yardımcı ders kitapları içerik açısından daha zengindir. (%64)
		Yardımcı ders kitapları farklı bakış açısı kazandırır. (%18)
		Yardımcı ders kitapları sınav odaklıdır. (%18)
	Hayır (%16,6)	Öğretmenler yeterlidir. (%30)
		İnternetteki çalışmalar yeterlidir. (%20)
		Ders kitaplarının daha niteliklidir. (%50)

Tablo 4'e göre öğretmenlerin %83,4'ü yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli görmektedirler. Yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli bulduklarını söyleyen öğretmenlerin %64'ü, yardımcı ders kitaplarının içerik açısından daha zengin olduğunu,

%18'i yardımcı ders kitaplarının farklı bakış açısı kazandırdığını, %18'i yardımcı ders kitaplarının sınav odaklı olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin %16,6'sı ise yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli bulmamaktadırlar. Yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli bulmayan öğretmenlerin %30'u öğretmenlerin yeterli olduğunu %20'si internetteki çalışmaların yeterli olduğunu, %50'si ise ders kitaplarının daha nitelikli olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Sınıf öğretmenlerinin yardımcı ders kitaplarını tasarım açısından ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli bulup bulmadıkları ile ilgili görüşleri

Soru 5: Yardımcı ders kitaplarının tasarım açısından ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet (%66,6)	Neden belirtmemiş.(44,4)
		Yardımcı ders kitapları görselleri daha renkli ve ilgi çekicidir. (33,3)
		Yardımcı ders kitaplarının baskı kalitesi daha iyidir. (33,3)
	Hayır (%33,4)	Yardımcı ders kitaplarıyla ücretsiz ders kitapları arasında fark yoktur. (%60,1)
		Yayınevine göre farklılık göstermektedir. (26,6)
		Ücretsiz ders kitapları daha niteliklidir. (13,3)

Tablo 5'e göre öğretmenlerin %66,6'sı yardımcı ders kitaplarının tasarım açısından daha nitelikli olduğu görüşündedirler. Yardımcı ders kitaplarının tasarım açan daha nitelikli olduğunu düşünen öğretmenlerin %33,3'ü görsellerin daha renkli ve ilgi çekici olduğunu, %33,3 'ü baskı kalitesinin daha iyi olduğunu belirtirken, %44,4'ü neden belirtmemiştir.

Öğretmenlerin %33,4 ise yardımcı ders kitaplarının tasarım açısından ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli olmadığı görüşündedirler. Yardımcı ders kitaplarının tasarım açısından daha nitelikli olmadığını belirten öğretmenlerin %60,1'i yardımcı ders kitaplarıyla ücretsiz ders kitapları arasında farklılık olmadığını, %26,6'sı yayınevine göre farklılık gösterdiğini, %13,3'ü ders kitaplarının daha nitelikli olduğunu belirtmişlerdir.

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğretmenlerin ve yardımcı ders kitabı kullanımı hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirlemek amacı ile gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

1. Araştırma sonucunda öğretmenlerin %100'ü ücretsiz ders kitabının yanında yardımcı ders kitabı kullandıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bu sonuç önceki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Erdoğan (2004), Turan (1994) ve Güngör (2014) yaptıkları araştırma sonucunda öğretmenlerin yardımcı kaynak kitap kullandıklarını saptamışlardır.

2. Öğretmenlerin %75'nin yardımcı ders kitaplarını içerik olarak ücretsiz ders kitaplarından daha zengin buldukları, %25'nin ise yardımcı ders kitaplarını ücretsiz ders kitaplarından içerik açısından daha zengin bulmadıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç önceki araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Çünkü Özsoy (2007), Zorbaz (2007), Karakelleoğlu (2007) yaptıkları araştırmalarda ders kitaplarının içeriğinin yetersiz olduğunu saptamışlardır. Yılmaz ve Korkmaz (2017) ise yaptıkları araştırmada 1-5 sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinleri içerik açısından incelemiştir. 11 yayınevine ait 15 Türkçe ders kitabını incelemeleri sonucunda; kitaplardaki metinlerin kelime sayısı açısından standartlara uygun olmadığını tespit etmişlerdir.
3. Öğretmenlerin %91,6'sı yardımcı ders kitaplarının öğrencileri sınava hazırlama konusunda ücretsiz ders kitaplarından daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %8,4'ü ise öğrencileri sınava hazırlama konusunda ücretsiz ders kitaplarının yeterli buldukları saptanmıştır.
4. Öğretmenlerin %83,4'nün ücretsiz ders kitabı dışında yardımcı ders kitabı kullanımını gerekli gördükleri tespit edilmiştir. Bunun gerekçesi olarak öğretmenlerin %64'ü yardımcı ders kitaplarının içerik açısından daha zengin olduğunu yönünde görüş bildirmişlerdir. Taşdemir (1994) ve Güngör (2014) yaptıkları araştırmada yardımcı ders kitabı kullanımının gerekli olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu yönüyle her iki araştırma sonucu birbirini destekler niteliktedir.
5. Öğretmenlerin %66,6'sının tasarım açısından yardımcı ders kitaplarını ücretsiz ders kitaplarından daha nitelikli buldukları, %33,4'nün ise nitelikli bulmadıkları saptanmıştır. Yardımcı ders kitaplarının nitelik açısından ücretli ders kitaplarından daha nitelikli olmadığı görüşünde olan öğretmenlerin büyük çoğunluğu ücretsiz ders kitaplarıyla yardımcı ders kitapları arasında bir farklılık olmadığını belirtmişlerdir. Bakaç (2000) ve Alpan (2004) yaptıkları araştırmalarda ders kitaplarında teorik bilgilerden çok, öğrenmeyi daha iyi sağlayacak şekil, grafik ve resimlerin bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı şekilde DüNDAR (1995), Yapıcı (2004) yaptıkları araştırma sonucunda ders kitaplarının biçimsel yönden yetersiz olduğunu ortaya koymuşlardır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar dikkate alındığında şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Ders kitapları hazırlanırken çevre şartları göz önünde bulundurulmalı, öğretmen ve öğrencilerin istekleri göz önüne alınmalıdır.
- ✓ Ders kitaplarının tasarımı öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır.
- ✓ Ders kitaplarındaki soru sayısı ve çeşitliliği artırılabilir.

KAYNAKLAR

- Alpan, G. (2004). Ders kitaplarındaki grafik tasarımın öğrenci başarısına ve derse ilişkin tutumlarına etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 3(6), 193-201.
- Bakaç, M. (2000). Fen eğitiminde başarının artırılmasında amaçların önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 147, 41-42.
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 39-49.
- Doyran, E. Y. (1997). *İlköğretim birinci sınıf ders kitapları illüstrasyonlarının, çocuğun eğitimine katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Dululoğlu, Z. (2015). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarının milli eğitim ve Türkçe derslerinin genel amaçları bağlamında tematik analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Dündar, Y. (1997). *İlkokullarda matematik eğitiminde yardımcı araçların rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğan, Ü. (2004). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda yardımcı kaynak olarak kullanılan ünite dergilerinin eğitsel yönden öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Güngör, H. (2014). *İlkokul 4. sınıf matematik dersi “kesirler” konusunun öğretiminde öğretmenin yardımcı kitap kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Güngör, H. ve Çavuş, H. (2015). İlkokul 4. Sınıf matematik dersi “kesirler” konusunun öğretiminde öğretmenin yardımcı kitap kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 251-271.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karakelleoğlu, S. (2007). *İlköğretim 4. sınıf matematik ders kitaplarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve uzman görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Kaya, Z. (1999). Ders kitabı seçimi. *4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 261-270.
- Kılıç, A. ve Seven, S. (2002). *Konu alanı ders kitabı incelemesi* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Liman, S. (2007). *İlköğretim I. kademe ders kitabı illüstrasyonlarının tasarım ilkelerine ve öğrencilerin algı düzeyine uygunluğu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB. (2004). Milli Eğitim Bakanlığı ders kitaplarında değişiklik yapılmasına dair yönetmelik. *Resmi Gazete*, 25405.
- Özsoy, H. (2007). *İlköğretim 4-5. sınıf fen ve teknoloji ders kitaplarının öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Taşdemir, M. (1994). Okullarımızda kaynak, yardımcı kaynak (dergiler) problemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 203, 24-25.
- Turan, A. C. (1994). Eğitim-öğretimde ünite dergilerinin yeri ve önemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 121,24-25.
- Yalın, H. İ. (1996). Ders kitapları tasarımı. *Millî Eğitim Dergisi*, 132,61-65.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim 1. kademe ders kitaplarının öğrenci düzeyine uygunluğu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 121- 130.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, M. ve Korkmaz, C. (2017). 1-5. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin içerik açısından değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(38), 111-130.
- Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Journal of Theory and Practice in Education*, 3(1), 87-101.